

УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

УДК 330.322

СУБ'ЄКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РИНКУ: ХАРАКТЕРИСТИКА, ПОВНОВАЖЕННЯ, ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Васильєва Т.А., Леонов С.В., Макарюк О.В.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Зважаючи на те, що як і будь-які організаційні утворення, ринкові структури складаються з численної кількості елементів, актуальною, на наш погляд, стає проблема виокремлення саме суб'єктів даних утворень. Ця актуальність зумовлена тим, що саме їх належать функції створення, організації, управління та безпосереднього здійснення діяльності в межах даних систем. Через ефективне виконання ними своїх функцій, як учасників ринкових, і інвестиційних зокрема, відносин, забезпечується ефективне функціонування системи в цілому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам виокремлення впливу суб'єктної складової на діяльність ринкових утворень приділена та їх функціям у протіканні цих процесів приділили свою увагу багато іноземних та вітчизняних науковців, зокрема: Ф. Девіс, Д. Кідуелл, Ф. Фабозці, У. Шарп, І. Бланк, Т. Васильєва, Є. Жуків, В. Газман, В.Якимкіна, А. Тригуб, А. Оленчик, А. Пересада, В. Гончаренко, О. Грищенко, А. Вересюк, В. Кабанов, З. Ватаманюк, В. Іванченко, О. Макарюк, П. Правдівцев, А. Семенов, А. Чаусовський та інші.

Формулювання цілей статті. В даній статті буде зроблено спробу виокремити суб'єкту складову інвестиційного ринку, розглянути функції окремих груп суб'єктів та їх вплив на економічне зростання, проаналізувати основні суперечності щодо їх розвитку.

Виклад основного матеріалу. Усіх учасників інвестиційного ринку умовно можна поділити на наступні категорії:

- постачальники інвестиційних ресурсів;
- споживачі інвестиційних ресурсів;
- інфраструктура ринку;
- учасники, які є регулятором ринкових відносин (органи адміністративного управління).

Необхідно зазначити, що усі учасники на інвестиційному ринку виступають у ролі як кредитора, так і позичальника.

Особливим суб'єктом інвестиційного ринку є держава. Головною функцією держави, в особі утворюваних нею органів, є розробка та забезпечення ефективного функціонування регуляторних механізмів (адміністративних, фінансово-економічних, організаційних тощо) з організації, впорядкування, контролю та застосування відповідальності за порушення. Частину своїх повноважень держава в окремих випадках може передавати до спеціальних організацій. Щодо економічних функцій вона може виступати як позичальник – коли розміщує свої боргові зобов'язання із залучення коштів, так і кредитором – через здійснення фінансової підтримки господарюючих суб'єктів.

За [2] на інвестиційному ринку діють різноманітні учасники, функції яких визначаються метою їх діяльності та ступенем участі у здійсненні окремих угод. Склад основних учасників інвестиційного ринку диференціюється в залежності від форм здійснення угод, які поділяються на прямі та опосередковані.

З урахуванням принципових форм укладання угод на інвестиційному ринку основні його учасники поділяються на дві групи:

- продавці та покупці інвестиційних товарів, інструментів та послуг;

- інвестиційні (фінансові) посередники.

Крім основних учасників інвестиційного ринку, що приймають безпосередню участь в укладанні угод, до складу його суб'єктів відносяться багаточисельні учасники, що здійснюють допоміжні функції (функції обслуговування основних учасників інвестиційного ринку; функції обслуговування окремих операцій на інвестиційному ринку та інше).

В розрізі окремих груп автор виокремлює наступних учасників.

I. Продавці та покупці інвестиційних товарів, інструментів та послуг.

II. Інвестиційні посередники.

III. Учасники, що здійснюють допоміжні функції на інвестиційному ринку [2].

Проблеми взаємовідносин, координації взаємних дій та взаємоузгодження діяльності постачальників інвестиційного ресурсу та його користувачів вирішуються за допомогою інституційної структури інвестиційного ринку.

Задачею даної інфраструктури є поєднання в часі та просторі взаємовідносин суб'єктів ринку, з метою обміну права власності на інвестиційні ресурси. Очевидно, що за таких умов інфраструктура починає відігравати значну роль. Ця роль обумовлена тим, що наявність розвиненої інфраструктури стає головною рушійною силою ефективного перерозподілу інвестиційного ресурсу та, як наслідок, економічного зростання суб'єктів і економіки в цілому.

Автор [7, с. 74-75], зазначає, що крім того, що інституційна структура фінансового ринку, окрім трансформації заощаджень в інвестиції, вона забезпечує в умовах транзитивної економіки формування оптимальної структури власності в економіці, підвищення якості корпоративного управління та інноваційний розвиток суспільного виробництва. На нашу думку, це твердження у повній мірі стосується й інвестиційного ринку в умовах будь-якого типу економічної системи.

Під інфраструктурою ринку інвестування автор [3] розуміє систему організацій, що забезпечує взаємозв'язки між структурними елементами даного ринку і сприяє вільному руху інвестиційних ресурсів та безперервному протіканню інвестиційних процесів.

Саме інфраструктура ринку інвестування визначає основний порядок практичних дій учасників ринку та всі аспекти здійснення інвестиційних угод. Через інфраструктуру даного ринку і проходить рух інвестиційних ресурсів в різних формах, акумуляція ресурсів та направлення вкладень у конкретні проекти.

В роботі [11] виділяють організаційну та інформаційну інфраструктуру.

В свою чергу, організаційна інфраструктура складається з двох підсистем, що здійснюють функції організації обігу інвестиційних ресурсів, а саме:

- підсистеми інвестиційного (фінансового) посередництва, що забезпечує збір, акумуляцію та вкладення інвестиційних ресурсів та взаємодію інвесторів та споживачів інвестицій;

- підсистеми платіжно-розрахункових операцій – безпосередньо руху та передачі інвестиційних ресурсів улюбій формі (грошових коштів, цінних паперів, титулів власності, боргових зобов'язань та вимог, інших фінансових інструментів).

Інформаційна інфраструктура забезпечує спостереження за інвестиційними процесами, у тому числі, збиранні та формуванні банків даних про стан ринку, включаючи використання різноманітної фінансової, комерційної, виробничої та іншої інформації, її аналітичну обробку та інше.

Посередники на ринку інвестування (у ряді випадків їх називають також фінансовими посередниками) представляють собою інвестиційні та кредитно-фінансові інститути, що опосередковують процеси перерозподілу інвестиційних ресурсів в економіці. Розвиток форм та методів діяльності цих посередників на ринку відбувається у

відповідності з загальними тенденціями спеціалізації інвестиційної інфраструктури та організації самої інвестиційної діяльності. На їх появу та розвиток у прямо пропорційній залежності впливає попит на інвестиційні ресурси та розширення джерел пропозиції таких ресурсів.

Створення в Україні сприятливо інвестиційного клімату буде сприяти вирішенню проблем в соціально-економічній сфері та становленню розвиненої ринкової системи.

Важливу роль у формуванні інвестиційного клімату держави відіграє система інституційних інвесторів. З урахування українських національних особливостей вона включає дві групи інститутів [13, с. 67]:

- банківські установи;
- небанківські фінансові установи.

Україні, як і більшість країн Центральної та Східної Європи, пішла шляхом створення моделі структурної організації фінансової системи, орієнтованої на банківські установи [5,10]. В основі цієї організації лежить модель універсального фінансування комерційними банками. Банком в Україні є юридична особа, яка має виключне право на підставі ліцензії Національного банку України здійснювати у сукупності такі операції: залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення цих коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття та ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб [14, с. 122-123].

Суттєвий вплив на покращення інвестиційного клімату в Україні повинен здійснити саме небанківський фінансовий сектор. Діючи під контролем держави, він акумулює інвестиційні ресурси та направляє їх на фінансування інвестиційних проєктів, в першу чергу, соціально значущих.

До цього сектору відносяться: пенсійні фонди; страхові компанії (страхувальники); довірчі товариства, інвестиційні фонди; інститути спільного інвестування (корпоративні або пайові інвестиційні фонди); кредитні спілки; лізингові компанії.

В контексті дослідження ролі учасників інвестиційного ринку увагу необхідно приділяти аналізу механізму впливу останніх на загальне економічне зростання. По-перше, учасники інвестиційного ринку здійснюють функцію акумуляції та перерозподілу інвестиційного ресурсу, що надається індивідуальними власниками. Наслідком цих дій є забезпечення потреб споживачів інвестицій у додатковому фінансуванні. Необхідно зазначити, що дуже часто відбуваються ситуації, коли суб'єкти інвестиційного ринку функціонують окремо на території не лише одного регіону, а й навіть у різних державах. Саме учасники інвестиційного ринку, насамперед його інфраструктура, допомагають зосередити попит та пропозицію на інвестиційні ресурси, що забезпечує безперервне оновлення та збільшення капіталу, модернізацію виробничих процесів, впровадження результатів інноваційної діяльності, розширене відтворення і стабільний розвиток в цілому.

По-друге, сама структура інвестиційного ринку робить його дуже складним механізмом перерозподілу, при функціонуванні якого елементи механізму (в даному випадку учасники ринку) повинні підвищувати свою конкурентоспроможність з метою залучення додаткового інвестиційного ресурсу. Очевидно, що будь-якого інвестора цікавлять надприбуткові чи мало ризиковані галузі, і, саме це, повинно лягти в основу забезпечення конкурентоспроможності національних суб'єктів господарювання. Але треба звернути увагу на те, що інвестування у потенційно високоприбуткові, проте ризиковані підприємства, за умов широкої диверсифікації активів фінансових інститутів не зумовлює зниження рентабельності та підвищення загального рівня ризикованості їх діяльності [4, с.307].

Отже, здійснюючи розширене фінансування суб'єктів господарювання, які володіють значним інноваційним потенціалом або досягли успіхів у традиційних галузях економічної діяльності і відзначаються високою платоспроможністю, фінансові інститути зумовляють прискорення темпів економічного зростання. Додаткове фінансування надає конкуренті переваги потенційно високоприбутковим або інноваційно спрямованим підприємствам і таким чином забезпечує реалізацію механізму еволюційного відбору підприємств в процесі їх конкуренції на ринку [15, с. 143-144].

По-третє, метою функціонування учасників на інвестиційному ринку є забезпечення оптимального співвідношення платоспроможного попиту на різноманітні інструменти реального та фінансового інвестування. Наслідком цієї діяльності є приріст капіталу в реальному секторі економіки, збільшення обсягів фінансових операцій тощо. Стимулювання діяльності в цілому дає змогу підвищити загальний рівень ділової активності в економічній системі та перевести її з інтенсивного (або, у деяких випадках, навіть з екстенсивного) на інноваційний шлях розвитку.

Можна зробити висновок, що створення та розвинення дієвої інфраструктури інвестиційного ринку здійснює визначальний вплив на соціально-економічний розвиток країни в цілому.

На погляд [7, с. 98] розвиток інституційної структури фінансового ринку України в умовах транзитивної економіки має передбачати декілька паралельних процесів:

По-перше, збільшення розмірів інституційної структури, зростання кількості та різноманітності фінансових інститутів, що її утворюють, – банків, страхових та інвестиційних компаній, пенсійних фондів, кредитних кооперативів. Крім того, має відбуватися зростання обсягів акумульованих фінансовими інститутами вільних фінансових ресурсів, а також збільшення автономних інвестицій у реальний сектор економіки, забезпечених та опосередкованих діяльністю фінансових організацій.

По-друге, зростання активності фінансових інститутів у сфері надання фінансових послуг суб'єктам фінансового ринку, проведення депозитних, кредитних, страхових, інвестиційних операцій і якнайширшого задоволення потреб економіки загалом, і суб'єктів господарювання зокрема.

По-третє, підвищення ефективності функціонування інституційної структури фінансового ринку, стабільності фінансової системи, зниженні ризикованості інвестицій у фінансові інструменти, підвищенні прибутковості фінансових активів, зниженні вартості фінансових ресурсів, залучених через фінансовий ринок.

До основних суперечностей, що стримують розвиток системи фінансових інститутів і негативно впливають на швидкість ринкових перетворень на думку [7] можна віднести:

1) Недостатній обсяг заощаджень економічних суб'єктів. Заощадження, як частина доходу, що не витрачається на споживання, є джерелом інвестицій і основним елементом ресурсної бази, яка забезпечує функціонування всієї системи фінансових інститутів. Недостатній обсяг заощаджень зменшує фінансові можливості інституційної структури фінансового ринку і знижує внутрішній інвестиційний потенціал економіки. Агреговані національні заощадження складаються із заощаджень підприємств й домогосподарств, державних заощаджень та заощаджень нерезидентів країни, які можна трактувати як приплив капіталу або чисті іноземні інвестиції. Як свідчить міжнародний досвід, домогосподарства є найбільшим і, водночас, єдиним "чистим" продавцем капіталу на фінансовому ринку, що забезпечує потреби усіх секторів економіки в додаткових фінансових ресурсах. В даній ситуації заощадження домогосподарств фактично перетворюються на одне з головних джерел фінансування ринкових перетворень [с. 724].

Основними мотивами домогосподарств, що зумовлюють створення заощаджень є: створення страхового резерву на випадок непередбачуваних обставин; забезпечення майбутнього добробуту; забезпечення незалежності; створення спадку; капіталізація доходів; створення резерву для здійснення ринкових операцій; заміщення поточного споживання майбутнім; придбання коштовних товарів тривалого користування.

2) Повільний розвиток суспільного виробництва і реального сектору економіки. У той час як зниження рівня заощаджень негативно впливає на пропозицію фінансових ресурсів, повільний розвиток підприємств та їх незадовільний фінансово-господарський стан зумовлює різке падіння попиту на позиковий капітал інвестиційного призначення, що у свою чергу стримує розвиток інституційної структури фінансового ринку. Зниження попиту на нашу думку можна пояснити дією трьох основних чинників. По-перше, в умовах транзитивної економіки в результаті проведення роздержавлення й приватизації не обов'язково відбувається становлення ефективного власника [1, с.93].

По-друге, в умовах депресивного стану економіки, кризи збуту, низької конкурентоспроможності продукції, критичної зношеності основних засобів, а також нецільового використання резервних та амортизаційних фондів, підприємства не здатні за рахунок прибутку від господарської діяльності забезпечити фінансування залученого боргового капіталу. У той же час, держава за рахунок оподаткування вилучає кошти прибуткових підприємств і спрямовує їх на підтримку нерентабельних суб'єктів господарювання.

По-третє, навіть прибуткові підприємства, не володіючи достатнім обсягом ліквідних матеріальних активів, відзначаючись значним обсягом кредиторської та дебіторської заборгованості, незадовільним фінансовим станом, а також використовуючи непрозорі схеми бартерних і вексельних розрахунків, неспроможні забезпечити достатній рівень власної платоспроможності, що є обов'язковою умовою залучення боргового капіталу [16, с.59].

3) Низький рівень розвитку ринку цінних паперів. Забезпечуючи функціонування механізму прямого фінансування суб'єктів господарювання, ринок цінних паперів надає у розпорядження фінансовим інститутам широкий спектр фінансових інструментів, значно розширюючи їх можливості у сфері інвестування акумульованих коштів.

4) Тінізація економіки. Зростання масштабів тіньової економіки в умовах ринкової трансформації обумовлюється характерними особливостями стану економічної транзиції, у тому числі жорсткою фіскальною політикою та відсутністю ефективного державного регулювання економічної діяльності, і здійснює негативний вплив не лише на розвиток економічної системи загалом, а і на становлення повноцінної інституційної структури фінансового ринку зокрема [8, с.4]. Тіньовий сектор економіки кардинальним чином змінює мотивацію економічних суб'єктів та індивідуальних власників капіталу. Висока норма нагромадження в тіньовому секторі, що зумовлюється ухиленням від оподаткування, а також нелегальний характер заощаджених внаслідок доходів від тіньової економічної діяльності коштів, призводить до того, що власники капіталу тіньового походження починають утримуватися від вкладання коштів у фінансові активи, які емітовані в рамках системи фінансових інститутів, оскільки фінансові операції контролюються державою [12, с.73].

5) Недостатній розвиток окремих фінансових інститутів. Фрагментарна, неповноцінна система фінансових інститутів, що утворюється в результаті ринкової трансформації командно-адміністративної системи, не містить в собі окремих важливих складових, таких як інвестиційні компанії, кредитні кооперативи, недержавні пенсійні фонди і тому не може у повній мірі забезпечити реалізацію ринкового механізму ефективного перерозподілу фінансових ресурсів в рамках економіки. [17, с.728-730].

6) Низький рівень захисту прав власників фінансових активів. Фінансові інститути сприяють розширеному відтворенню суб'єктів господарювання в рамках економічної системи: для підприємств, які не відчувають дефіциту ліквідних засобів і заощадили фінансові ресурси у вигляді нерозподіленого прибутку, фінансові інститути створюються додаткові можливості щодо їх ефективного інвестування у фінансові активи; водночас, для підприємств, що потребують додаткових коштів для розширеного відтворення, фінансові інститути стають джерелом кредитних ресурсів. [9, с.48].

Досліджені фактори, що здійснюють негативний вплив на становлення ринкового механізму перерозподілу фінансових ресурсів в рамках транзитивної економіки, є повністю взаємопов'язаними. Лише системний підхід з боку держави до вирішення даного комплексу проблем дозволить прискорити формування повноцінної, розвинутої ефективної інституційної структури фінансового ринку. Проте, на думку [6, с.36] найважливішою об'єктивною передумовою ефективного функціонування системи фінансових інститутів є гарантування і забезпечення захисту прав як індивідуальних власників капіталу, так і фінансових інститутів на інвестовані кошти і фінансовий результат від їх продуктивного використання. Лише поєднання в межах економічної системи ефективних правових інститутів з ефективними фінансовими інститутами дозволить у повній мірі забезпечити реалізацію конкурентних переваг, які надає економіці країни дієва інституційна структура фінансового ринку.

Висновки. Як відомо, недостатньо мати наявний капітал, треба вміти правильно його використати. Саме в процесах акумуляції та подальшого перерозподілу і використання сформованого інвестиційного ресурсу і полягає завдання учасників інвестиційного ринку. Окрема роль у даному випадку відводиться державі як регулятору цих відносин. За результатами дослідження видно, що кількісна структура учасників інвестиційного ринку вже представлена усіма необхідними її видами. Але, треба зауважити, що рівень розвитку даних утворень не відповідає вимогам сучасної ринкової кон'юнктури. Постачальники ресурсів на даний момент не в змозі забезпечити їх пропозицію з причин власної неефективної діяльності та (або) недовіри до ринку; інфраструктура ринку не розвинена та потребує подальшого вдосконалення принципів організації відносин; споживачі інвестиційного ресурсу у великій кількості випадків не в змозі забезпечити ефективне відтворення та виправдати їх залучення. Але, на наш погляд, реалізація розглянутих у роботі шляхів розвитку суб'єктної складової ринку дасть змогу забезпечити хоча б мінімально належний рівень його функціонування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Базилевич В.Д., Бодров В.Г., Геєц В.М. и др. Проблемы экономики переходного общества: Сборник научных трудов ученых России и Украины. – 3: ГУ „ЗИГМУ”, 2004. – 386 с.
2. Бланк И.А. Основы инвестиционного менеджмента. Серия "Библиотека финансового менеджера". – К.: Эльга-Н, Ника-Центр, 2001. – Т.2, №7. – 512 с.
3. Васильева Т.А. Банковское инвестирование на рынке инноваций. Монография.
4. Варналій З.С. Недержавне пенсійне забезпечення та проблеми розвитку ринку фінансових послуг в Україні // Банківська справа. – 2003. – №2. – С.37-41.
5. Ватаманюк З.Г., Дорош О.Л. Небанківські фінансові інститути в економічній системі США // Фінанси України. – 2003. – № 3. – С. 133-139.
6. Вірченко В.В. Дослідження системи факторів, що стримують розвиток інституційної структури фінансового ринку в умовах транзитивної економіки // Вісник КМУ імені Тараса Шевченка серія "Економіка". – 2007. – №92. – С.35-37.
7. Вірченко В.В. Формування інституційної структури фінансового ринку в умовах транзитивної економіки: Дис... канд. екон. наук: 08.00.01 / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. – К., 2007. – 276 с.
8. Детенізація економіки – фактор фінансової безпеки України. Бесіда з д.е.н., проф. Т. Ковальчуком // Банківська справа. – 2001. – №2. – С.3-11.
9. Економічна теорія: політекономія: Підручник / В.Д.Базилевич (ред.). – 6. вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2007. – 720 с.
10. Иванченко В. Риски и проблемы зарубежных институциональных инвесторов в Украине // Рынок капитала. – 1998. – № 12. – С. 10-13.

11. Логинов Е. Л. Финансовые и правовые стимулы совместного предпринимательства // Вопросы радикальной экономической реформы. – Краснодар, 1990.
12. Мандибура В.О. Тіньова економіка України та напрями законодавчої стратегії її обмеження. – К.: Парламентське вид-во, 1998. – 135 с.
13. Пересада А.А. Основы инвестиционной деятельности. – К.: «Издательство Либра» ООО, 1996. – 344 с.
14. Правдивцев П.А. Институциональные инвесторы - специфическая система финансирования современной рыночной экономики: Дис... канд. экон. наук: 08.01.01 / Донецкий национальный ун-т. – Донецк, 2003. – 198 с.
15. Природа фірми: Походження, еволюція і розвиток / Пер. з англ. А.В. Куликова, під ред. Сідней Дж. Вінтера. – К.: А.С.К., 2002. – 335 с.
16. Сігер Ч., Паттон Х. Загальний стан та передумови розвитку фінансового ринку в Україні. – К.: Financial Markets International, Inc. – 2000. – 191 с.
17. King R., Levine R. Finance and Growth: Schumpeter Might Be Right // Quarterly Journal of Economics. – 1993. – №108. – P.717-737.

УДК 338.43

ПОСТІНДУСТРІАЛЬНА МОДЕЛЬ СІЛЬСЬКОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Павлов О. І.

Постановка проблеми у загальному вигляді. З переходом суспільства у стадію постіндустріального розвитку добувна та виробнича економіки поступаються місцем обслуговуючій економіці, в якій першість посідають інформація, знання та сучасні технології. У зв'язку з цим постає питання про адекватність аграрного сектора економіки виклику часу та про подальшу долю села і селянства. Це в свою чергу ставить нові завдання перед аграрною економічною наукою щодо обґрунтування шляхів розвитку вітчизняного села та його базової галузі – сільського господарства. Одним з шляхів його розв'язання є побудова моделі сільського розвитку на засадах територіального підходу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Становленню концептуальних засад сільського розвитку сприяли праці економістів-аграрників: О.Онищенко, І.Прокопи, П.Саблука, Л.Шепотько, В.Юрчишина та інших. Зокрема, О.Онищенко і В.Юрчишин одними з перших у вітчизняній економічній науці дали визначення поняття "сільський розвиток"[1]. Соціальний потенціал сільських територій, зайнятість населення у аграрній та позааграрній сферах висвітлені у статті І. Прокопи [2]. У попередніх наших публікаціях було подано парадигму сільського розвитку [3], та розглянуто останній з позицій теорії, практики, політики та управління [4]. Проте для здійснення наукового прориву у дослідженні сільського розвитку як суспільного процесу, що відбувається у межах сільських територій, необхідний міждисциплінарний підхід з залученням до розв'язання цієї проблеми широкого кола фахівців.

Формулювання цілей дослідження. Ціль дослідження – довести, що сільський розвиток є не галузевим, а територіальним, а його парадигма не обмежується виключно аграрною сферою, тобто розвиток в межах означеного простору має сприйматися як сільський. Метою дослідження є визначення сутності сільського розвитку у постіндустріальну епоху, а до його завдань віднесені наступні:

- аналіз еволюції сільського розвитку під впливом глобалізації;
- визначення змісту та особливостей сільського розвитку в Україні;
- обґрунтування засад сільського розвитку.

Виклад основного матеріалу. З еволюцією суспільства змінювався й зміст поняття "сільський розвиток". Етимологія терміна "сільський", за В.Ключевським, у стародавніх перекладних пам'ятках руської писемності передавалося за допомогою слова "село", яке означало власне рілля, а вже потім рільницьке поселення [5, с. 202]. Отже, населення цих поселень займалося переважно рільництвом, цим воно відрізнялося від міського. Тобто первісно термін "сільський" мав не поселенський, а галузевий